

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10So/33/2016
Identifikačné číslo spisu: 7014201518
Dátum vydania rozhodnutia: 19.04.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7014201518.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky T. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom K., zastúpenej JUDr. Mariannou Lechmanovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti odporkyni Sociálnej poisťovni - ústrediu, so sídlom Ul. 29. augusta 8 - 10, 813 63 Bratislava, o invalidný dôchodok, konajúc o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sd/13/2014-52 zo dňa 11. januára 2016, jednomyselne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sd/13/2014-52 zo dňa 11. januára 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11.11.2014, ktorým bola zamietnutá žiadosť navrhovateľky o priznanie invalidného dôchodku podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a podľa § 37 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že na základe opravného prostriedku navrhovateľky bol opakovane zhodnotený jej zdravotný stav s tým, že bolo opakovane konštatované, že navrhovateľka nie je invalidná podľa § 29 ods. 2 na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., invalidita nevznikla pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí návšteva základnej školy. Zdravotný stav navrhovateľky, ktorá je bez vzdelania, negramotná, hluchonemá, sociálne retardovaná, je naďalej v zhode s predchádzajúcim zhodnotením zdravotného stavu posudkovými komisiami v roku 1990 a 1992 a v zhode s nálezom posudkovej lekárky Sociálnej poisťovne, pobočky Košice zo dňa 24.09.2015, nezdôvodňuje invaliditu a invalidita z mladosti u posudzovanej nevznikla; nie je invalidná, lebo je schopná vykonávať sústavné zamestnanie aj bez potreby zabezpečenia celkom mimoriadnych podmienok.

Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že o predchádzajúcej žiadosti navrhovateľky o invalidný dôchodok zo dňa 29.05.2013 bolo rozhodnuté rozhodnutím odporkyne zo dňa 12.06.2013 č. XXX XXX XXXX X, ktorým bola žiadosť navrhovateľky podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení

zamietnutá. Po podaní opravného prostriedku bol vypracovaný kontrolný posudok II. stupňového posudkového lekára Sociálnej poisťovne Bratislava, ústredie, vysunuté pracovisko v Košiciach zo dňa 08.08.2013, ktorý konštatoval invaliditu navrhovateľky s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 60 % od 01.01.2014, resp. následne zmenený od 01.01.2004.; z dôvodu späťvzatia opravného prostriedku súd konanie zastavil. Odporkyňa ďalším rozhodnutím zo dňa 19.09.2013 zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok s odôvodnením, že nezískala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok; proti tomuto rozhodnutiu navrhovateľka opravný prostriedok nepodala.

Krajský súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že navrhovateľke sa podaným opravným prostriedkom nepodarilo spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odporkyne. Neobstojí námietka nesprávne zisteného dátumu vzniku invalidity, ani námietka, že odporkyňa pri posúdení nároku použila nesprávny právny predpis. Odporkyňa v konaní o invalidnom dôchodku navrhovateľky vychádzala z posudku posudkového lekára Sociálnej poisťovne, pobočky Košice, podľa ktorého bola uznaná čiastočne invalidnou podľa § 37 ods. 3 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. od 26.09.1989. Ani ďalšie odborné lekárske posudky nezdôvodňujú invaliditu a invalidita z mladosti u posudzovanej nevznikla.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. b/, c/, d/ a f/ O.s.p. Poukázala na odborný posudok o invalidite zo dňa 24.09.2014, z ktorého vyplýva, že navrhovateľka je hluchonemá, bez vzdelania, negramotná a nechodila v detstve na žiadne lekárske vyšetrenia, pričom jej stav nepodmieňuje priznanie invalidity z mladosti, ale podmieňuje čiastočnú invaliditu podľa zákona č. 100/1988 Zb., lebo je schopná vykonávať sústavné zamestnanie aj bez potreby zabezpečenia celkom mimoriadnych podmienok. Podľa vyjadrenia rodinných príslušníkov je však navrhovateľka hluchonemá od detstva, preto nie je možné, aby jej invalidita nevznikla z mladosti. Ďalej poukázala na ust. § 70 ods. 2 a § 72 ods. 3 zákona č. 461/2003 Zb., z ktorých vyplýva pre navrhovateľku ako invalidnú z mladosti nárok na invalidný dôchodok bez podmienky potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia. Výtýkala tiež súdu, že sa nevysporiadal s pravou a nepravou retroaktivitou namietanou v konaní navrhovateľkou, preto v tejto časti považuje rozhodnutie za nepreskúmateľné. Navrhla, aby odvolací súd buď zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby ho zmenil tak, že zruší preskúmané rozhodnutie odporkyne a vec jej vráti na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnila náhradu trov konania podľa pripojeného vyčíslenia.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že považuje dôvody, ktoré uvádza navrhovateľka, za neopodstatnené. Posúdenie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť fyzickej osoby vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti. Vo veciach sociálneho poistenia je dokazovanie v tomto smere zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia, a to tak na účely správneho, ako aj súdneho konania. Pochybnosti navrhovateľky o tom, že jej zdravotný stav nebol v konaní správne posúdený, považuje odporkyňa za nedôvodné, vyvolané len jej subjektívnym presvedčením, čo nie je dôvod na spochybnenie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v konaní. Dátum vzniku invalidity stanovili posudkoví lekári sociálneho poistenia zhodne na 26.09.1989 a posúdenie jej zdravotného stavu z 24.09.2014 je v zhode s predchádzajúcim posúdením. Na základe toho navrhuje, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správy potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O.s.p. v spojení s § 250s O.s.p.), dospel jednomyselne k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne zo dňa 11.11.2014 č. XXX XXX XXXX X, ktorým podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a podľa § 37 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení zamietla žiadosť navrhovateľky o priznanie invalidného dôchodku zo dňa 24.09.2014 s odôvodnením, že ku dňu 26.09.1989 nezískala žiaden deň

dôchodkového zabezpečenia. Tu sa žiada uviesť, že navrhovateľka už predtým žiadala o invalidný dôchodok a o jej žiadosti odporkyňa rozhodla rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.06.2013, ktorým jej žiadosť zamietla podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. s tým, že navrhovateľka je síce invalidná (60 % MPSVZČ pre hluchonemotu s narušenou komunikačnou schopnosťou a sociálnou izoláciou), ale nesplnila podmienku potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok (získala iba 6 rokov a 237 dní a potrebovala by 10 rokov). Proti tomuto rozhodnutiu bol podaný opravný prostriedok, ktorý podľa zápisnice z pojednávania pred Krajským súdom Košice dňa 06.09.2013 vzala späť vzhľadom na skutočnosť, že dátum vzniku invalidity bol posunutý na 01.01.2004, preto vyčká na nové rozhodnutie odporkyne. Tá rozhodnutím z 19.09.2013 jej žiadosť o invalidný dôchodok opätovne zamietla. Tu odvolací súd poznamenáva, že krajský súd pochybil, keď navrhovateľku, ktorá v týchto konaniach nebola riadne zastúpená a sama nie je spôsobilá hájiť svoje práva, neodkázal na Centrum právnej pomoci.

Pretože súd nemôže sám posudzovať odborné otázky medicínskeho charakteru, ktoré sú podkladom pre stanovenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre účely invalidity, musí rovnako ako odporkyňa vychádzať z lekárskeho posudku, kde posudzuje presvedčivosť ich záverov s prihliadnutím na všetky okolnosti, najmä aj s prihliadnutím na námietky žiadateľa o invalidný dôchodok. Odvolací súd však, na rozdiel od krajského súdu, nepovažuje závery posudkových lekárov za presvedčivé. Ide predovšetkým o ich záver, že u navrhovateľky sa nejedná o invaliditu z mladosti, keď z viacerých lekárskeho správ, ktoré tvoria obsah posudkového spisu, vyplýva, že navrhovateľka je hluchonemá od narodenia, je analfabet, nikdy nechodila do školy, intelekt má na úrovni debility a je sociálne zanedbaná, čo viedlo k ustáleniu MPSVZČ na 60 % v odbornom posudku o invalidite zo dňa 24.09.2014. Rovnako nepresvedčivo vyznieva konštatovanie, že navrhovateľka nie je invalidná podľa zákona č. 100/1988 Zb., lebo je schopná vykonávať sústavné zamestnanie aj bez potreby zabezpečenia celkom mimoriadnych podmienok (hluchonemý analfabet, podľa posudku psychiatra z 05.08.2013 s ťažkou recidivujúcou depresívnou poruchou s nepriaznivou prognózou, ovplyvňujúcou jej pracovný a sociálny potenciál, pri záťaži by došlo k zhoršeniu. Táto skutočnosť navyše ani nebola zohľadnená pri určovaní MPSVZČ možným navýšením percentuálnej sadzby za iné zdravotné postihnutie). Ani postup odporkyne, ktorá každé rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok vydala z iných dôvodov, neprispieva k presvedčivosti jej rozhodnutí a vyvoláva dôvodnú pochybnosť, podľa ktorého právneho predpisu mala o žiadosti rozhodovať.

Odvolací súd má preto za to, že krajský súd sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s podstatnými námietkami, ktoré tvorili aj obsah opravného prostriedku, čím jednak odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom a jednak je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

Z ustanovenia § 246 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že konanie v správnom súdnictve je v zásade dvojnásťančné. Nie je úlohou odvolacieho súdu domýšľať dôvody, pre ktoré prvostupňový súd rozhodol vo veci tak, ako rozhodol, ani nahrádzať úlohu prvostupňového súdu v súdnom prieskume rozhodnutí správnych orgánov. Ak by odvolací súd takúto úlohu na seba zobral, potom by vážnym spôsobom zasiahol do práva účastníka konať pred súdom, nakoľko by ho de facto obral o možnosť dvojnásťančného konania garantovaného v týchto prípadoch zákonom.

Úlohou súdu v preskúmvacom konaní je preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia správneho orgánu v medziach opravného prostriedku, pričom v danom prípade krajský súd týmto spôsobom nepostupoval a s podstatnými námietkami navrhovateľky uvedenými v opravnom prostriedku sa riadne nevysporiadal, čo má za následok, že jeho rozhodnutie možno považovať za arbitrárne, a navyše nepresvedčivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie s tým, že v novom konaní krajský súd preskúma zákonnosť postupu a rozhodnutia odporkyne, vo veci opätovne rozhodne, pričom rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania, podľa § 224 ods. 3 O.s.p. a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodní, podľa § 157 ods. 2 O.s.p..

S poukazom na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.